

УДК 316.75(=161.2):321:351.746.1](477)»20»

Степан ВОВКАНИЧ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4183-7857>

ВІЗІЯ ІДЕОЛОГІЇ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ — ЕКСКЛЮЗИВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У статті позиціонується концепт сучасної Української Національної Ідеї (УНІ), складові якої розглядаються як стратегіми (плани дій) державотворення в Україні за умов наведеної їй Росією гібридної війни. Наголошується на важливості соціогуманістичного підходу до духовно-інтелектуальних засад ідеологічного забезпечення державотворчих процесів в Україні як якісно-стратегічного імперативу зміцнення системи національної безпеки України, в т. ч. ідейно-інформаційної, кібернетичної тощо. Водночас акцентується на екстремальному розв'язанні потреб створення сталих систем міжнародної безпеки та світового порядку, нахабно-цинічне нехтування якими уможливило анексію Росією Криму і ведення нею злочинної гібридної війни на Донбасі. Підкреслюється, що соціогуманістичний акцент на бінарний захист і людини і нації за умов глобалізації Росією гібридної війни та дезінформації світу її масмедіа щодо, з одного боку, справжніх національно-визвольних сенсів УНІ; з іншого, приховування своїх імперських шовіністично-загарбницьких інтересів, — висунув на передній план не лише когнітивно-інформаційний, духовно-інтелектуальний та інші якісні аспекти комплексно нового їх розв'язання на національному рівні. Рівно ж — наголосив: ефективний бінарний захист можливий разом з паралельним зміцненням систем міжнародної безпеки євроатлантичного військово-політичних альянсу, Оонівських структур та врахуванням виключно природного, мовнокультурного, релігійного і історичного права корінних народів будувати на своїй землі національні держави, збагачуючи у такий спосіб світову різноманітність. Семантика статті звернена до тих українців (і не лише українців), які можуть сказати, що вони переживають великий момент самоутвердження і світоглядно-ціннісної переорієнтації.

© С. ВОВКАНИЧ, 2018

Вступ та постановка проблеми. Кожна країна, яка турбується майбутнім свого народу, прагне опрацювати національну стратегію суспільного розвитку. Стратегія розвитку України має передбачати побудову національного, духовно-інтелектуального, демократичного, культурно-розмаїтого, креативно-інформаційного модерного суспільства з активними горизонтальними і вертикальними зв'язками, інноваційно-динамічною системою вітчизняної освіти, науки, соціальної модерної економіки, інфраструктури і комунікацій. Метою такої стратегії є допомогти українському народу забезпечити соборність, історичну суб'єктність як суверенній нації, а окремій особистості — як громадянину держави — зберегти національну ідентичність, уможливити всебічну самореалізацію, соціалізацію та досягнення гідного рівня життя, безпеки, охорони здоров'я, спорту, відпочинку тощо. За час Незалежності чинні українські уряди певною мірою, точніше за залишковим принципом займалися наукою, освітою, культурою, медициною, охороною фізичного здоров'я населення та іншими сферами, які традиційно входять, власне, в сферу так званої **гуманітарної** політики. Є навіть відповідні урядові структури, відповідальні за цю політику. У свій час її очолювала Віце-Прем'єр-Міністра Світлана Богатирьова, яка нині з Януковичем в бігах. Створене Міністерство інформації не готове взяти участь в обговоренні сумарної ціни повернення тимчасово окупованих територій [8].

Утім, злочинні дії Росії в Криму, на Сході України, глобалізація нею гібридної війни свідчать, що неможливо гарантувати цілісність та суверенітет країни, інтеграцію нації у вільний світ та її безпеку в ньому **без належного функціонування вітчизняного інформаційного простору, без забезпечення консолідації і солідаризації українського соціуму на фундаменті цінностей національної ідеї як якісно-нової духовно-інтелектуальної ідеології державотворчих процесів.** Не може корінна нація зберегти **українськість**, мати **перспективу розвитку**, коли вона є не на **чужій**, але, за Шевченком, **не своїй** землі, а в її інформаційному, однак, не **національному** просторі — далі упосліджується мова, культура, героїка народу, що дав назву державі. Її патріоти гинуть, а нація — в смертельній небезпеці. У її вітчизняному просторі не тільки окупант, а й антиукраїнська семіотика, дезінформаційна неправда та гібридна чума ХХІ сторіччя — державно-церковна ідеологія «русского міра». Водночас імператив іде-

ологічного забезпечення розбудови **національної держави** Україна — не **розроблений**. Щобільше, спекують нібито непотрібністю **Української Національної Ідеї (УНІ)** як такої, хоча проф. І. Белебега в останній прижиттєвій книжці аналізує 109 її дефініцій, відзначаючи в них саме слабкість світоглядних аспектів [2]. Ексклюзивно-регіональні бар'єри унеможливають належно донести до світу сучасні підходи до УНІ, сенси боротьби за неї і стратегію перемоги [4].

Усе це **актуалізує** проблему опрацювання **ідеологічних засад державотворення та становлення нації**, які ґрунтувалися б на сучасних складових **національної ідеї** як платформі нової **соціогуманістичної політики України**, що захищатиме і людину, і націю; займе ключове місце у стратегічній візії соціально-економічного, духовно-інтелектуального, етнокультурного розвитку і національної безпеки держави, місії формування належного мас-медійного і кіберпростору, передавання правдивої інформації, зменшення споживацької психології, корупції, злочинства та інших форм девіальної поведінки. Українська нація має усвідомлювати, що наперед «русского міра» йдуть не «зелені чоловічки» і не танки, а поперед цього злочинного «міра» йде шовіністична російська Ідея з імперсько-демагогічними, самодержавно-накресленими — т.зв. духовними скрепами: «Как обустроит Россию». Звісно, за рахунок «всього міра», але України — насамперед! І від «дез» гібридизації Україні не захиститися ні «стіною Яценюка», ні економічним націоналізмом. Імперська пропаганда, якщо не матимемо національного імунітету русифікації, захисної інформаційної плівки від «дез» загарбника, механізму донесення світові правдивих сенсів Української Ідеї розвитку, соціологічного інструментарію «зшиття» нації, далі проникатиме в наш соціум на клітинному рівні, одурманюючи його і цивілізований світ.

Виклад основного матеріалу. Отже, вкрай потрібна **нова соціогуманістична стратегія паритетного розвитку нації й людини** як науково-прикладна матриця для розробки ефективного **ідеологічного інструментарію** зміни суспільної свідомості, консолідації нації в духовно-світоглядному сенсі; для правдивого інформування в українському (і не лише) просторі. Така стратегія має комплексно охоплювати знаннево-освітній, мовно-культурний,

духовно-інтелектуальний, морально-ідеологічний вектори життєдіяльності держави в національно-патріотичному, інтеграційному та цивілізаційному вимірах. Іншими словами, вельми на часі новий **соціогуманістичний підхід до буття нації**, яка віками пригнічувалася і нині реаніматор імперії зла загрожує її буттю, духовному ренесансу та державному розвитку. Сутність підходу має бути, передовсім, науковою, фундаментально-парадигмальною, значно **масштабнішою** за існуючу практику сучасної т. зв. **гуманітарної політики**. А це значить, що науково-методологічна засади запропонованої соціогуманістичної концепції, окрім соціально-економічної бази, екології, мають опрацьовуватися на національно-культурологічній, морально-ціннісній, соціологічній основі, аби її інституалізація і структуризація унеможливили подальший розвиток не в тісному прокрустовому ложі заяложеного розуміння гуманітарної політики, а допомагали широко втілити суспільну максиму: Бог, Україна і людяність — наперед усього! Адже нині традиційно гуманітарні заходи зазвичай обмежуються наданням разової **матеріальної допомоги** потерпілим від різних **природних** (повені, пожежі, землетруси тощо) і **неприродних** (біженці із зон воєнних дій, термоядерних, хімічних та інших форс-мажорних ситуацій) **катастроф**. Чи спекуляцією Росії **гуманітарними конвоями**, після яких переважно інтенсифікуються її найманці, убиваючи отриманою зброєю безвинних. Українство має усвідомити: **майбуття залежить** від соціогуманістичного захисту людини і нації, мобілізації духовних, культурологічних та інших інформаційно-інтелектуальних ресурсів, ціннісних орієнтацій спільноти, використання і поширення серед загалу соціологічних досліджень як експертних знань і оцінок [9].

Реалії такі, що навіть попередній аналіз дій російського окупанта показує, що наявні втрати, трагічні жертви, кровопролиття та насильну міграцію із Криму і Сходу України, головно, спричинив багатолітній програш Росії **інформаційної війни**, а відтак утворений духовно-інтелектуальний ізоляціонізм, в якому опинилася частина спільноти назросійщених імперіями (царською і радянською) територіях. Багаторічне антиукраїнська пропаганда, перманентне зомбування російськими ЗМІ людей на територіях, непокритих українським інформаційним

духовно-інтелектуальним контентом, безкарність за відкрите знуцання над національною символікою, пам'яттю героїв українського народу, цинічне лицемірство, українофобство та постімперська асиміляційна політика — призвели нині до вже **гарячої гібридної війни**. Такі війни починаються з інформаційних і ними стимулюються. Недобросовісні журналісти, запопадливі письменники, одержавлені церковники, продажні соціологи, безвідповідальні популісти-політики свідомо чи несвідомо їх підживлюють, поширюють і зловживають.

З огляду на це, нагальним **завданнями держави** є розробити **загальнонаціональну візію** бачення **соціогуманістичного** розвитку українського суспільства як **світоглядно-ціннісного дороговказу та ідеологічно-інформаційного супроводу модерних державотворчих прагнень української нації, тобто сформувати нову парадигму її буття з акцентом на паритетний (бінарний) захист і людини і нації в контексті розвитку національної держави українського народу в системі цивілізованого світового розмаїття**. Для прориву розбудови справді **національної української держави**, усунення ексклюзивних бар'єрів саботажу необхідна державна Стратегія її розвитку, яка стимулювала б суспільну активність, передовсім, духовно-інтелектуальних еліт, спрямовуючи їх зусилля на квітальне відродження та розвиток української нації шляхом консолідації усіх громадян, політичних і громадських організацій навколо загальнодержавних інтересів, соціогуманістичних цінностей та духовно-моральних пріоритетів.

Головне завдання цієї наукової праці — це визначити основні рамки і напрямні такої Стратегії розвитку українського народу в процесі розбудови **національної держави**. Водночас показати, що безпосереднє подальше впровадження Стратегії — це ідеологічний Проект колосальної національної ваги, в якому мали б взяти участь низка профільних наукових інститутів, урядових інституцій і міністерських організацій; відомих вчених-гуманітаріїв різних суспільних сфер (економіки, політології, філософії, соціології, соціальної психології, націології тощо); громадські діячі та експерти, моральні авторитети, креативна еліта і початкуючі молоді активісти, які цікавляться ідеологічним забезпеченням державотворчих процесів в системі Національної Ідеї.

Національна Ідея — ідеологічний первень і духовний обруч державотворення

Насамперед такий Проект має враховувати, що нині на передній план дискусій українського політикуму виступають складові національної ідеї як невід'ємні частини життєдіяльності сучасної спільноти і людини в триєдиному ідеологічно-ціннісному вимірі — **етнокультурному, інтеграційному і цивілізаційному**. Водночас в Україні немає нічого більш невідзначеного, пори те, найчастіше вживаного, особливо високими політиками та урядовцями в позитивному, однак, набагато рясніше, шкода, в негативному контексті (аж до повного заперечення), — аніж **курс** Української Національної Ідеї. Сталося так, що не маючи всеукраїнської світоглядної ідеології, щобільше, обпікшись на чужинській монополії тоталітарних режимів, особливо комуністичного, боїмося думкою доторкнутися до своєї Ідеї як своєрідного обруча **об'єднання** національних сил, їх **синергії** від ще остаточно не понищеного культурного багатства, історичних традицій. Зокрема до системи духовно-інтелектуального забезпечення державотворчої стратегії як споконвічної мрії жити вільно, бути суверенними, мати свою концептуально-стратегічну програму демократичного розвитку, соборнізації нації, безпеки країни, її справжнього (а не задля передвиборчої реклами) прориву [11]. З цих та інших причин програємо інформаційну війну в гібридному протистоянні з північним загарбником, що в минулому безпосередньо спричинився до формування злочинних імперсько-більшовицьких ідеологій творення т. зв. «нової радянської людини», побудови світлого «комуністичного майбутнього», врешті, до сучасного «обустроєння Росії», «русского міра» — цього пропагандистського словоблуддя, яке було і є тим імперсько-ідеологічним опіумом, яким спювали і спюють, аби розшматувати і поневолити нас (і не лише нас).

Викристалізувати УНІ можуть лише об'єктивні **факти**. Незалежно від розмаїття поглядів, дискусій і підходів до дефініції Української Ідеї не можна заперечити реалії, що історично процес її виникнення, становлення та поширення проліг від Руси-України, демократичної Конституції Пилипа Орлика, Кирило-Мефодіївського соціального гасла «Україна без холопа і пана» через Міхновське усвідомлення України як національної само-

стійної держави, боротьбу УНР, її злуку з ЗУНР та визвольно-бойовий клич УПА «здобудеш або вмреш» за неї до сьогоднішніх пошуків і розробки євроінтеграційної стратегії розвитку нашої країни в системі модерних світових держав та досягнень їх життєвих стандартів. І нині чи не щоденні втрати кращих синів України свідчать, що не зникла небезпека агресії сильніших, не канули в Лету їхня ні імперська хіть напасти та поневолити сусіда, ні великодержавний зухвалій мотив анексувати його землі, зробити решту світу — беззахисним, безголосим і безсилим. Адже гібридні «дези» цинічно втулюють традиційну олжу щодо глобального миролюбства Росії, утихомирювача гарячкуватих грузин, українців та інших поневолених народів, — цивілізованого, мовляв, імплементація в євразійський простір європейських вартостей.

Сьогодні ми свідки кровопролиття на сході України не лише за Донбас, а базові **людино центричні європейські цінності** — людську гідність, свободу, демократію, верховенство закону, толерантність. Українство, однак, незахищене ні від **зовнішньої** агресії сусіда, ні від **внутрішнього** рудименту т. з. радянської людини, її загарбницько-ординської психології і євразійського «руського міра». Українцям для захисту від нібито безадресної радянської, а насправді чітко заточеної на поневолення імперсько-російської людини, вкрай потрібна **націоцентричність**. Тому змушені боротися за **двовалентний** захист і людини і нації, їхню соборну єдність і державну суб'єктність, суверенітет й ідентичність, за історичну та сьогоднішню правду, за український інформаційний (і не лише) простір, ресурси, активи, зрештою, **за своє буття** як вільного народу, за **тяглість** його розвитку у вільному світовому просторі. За таких непростих умов трансформуються цінності, модернізується не лише економіка, а і нових смислів набувають знання, культура, свідомість, життя на «межі», ролеві функції в безперервності поступу, збережені ідентичності, генеруванні нових ідей, месиджів.

Гібридна війна вкрай девальвувала поняття гуманізму, систему світового порядку, добросусідства, надаючи їм загарбницького забарвлення і доводячи, що не все людське — людяне. Потрібне реабілітувати не лише аксіологію орієнтацій, а й інтегрування якостей і людини, і соціуму. Якщо по-

няття **«соціальне»** означає **людське, суспільне, а «гуманне» — людяне**, то їх **синтез**, власне, **ексклюзивно не тільки українську, а світову соціогуманістичну якість**, яка може бути більше достойною ХХІ сторіччя, аніж синтезований політиками новотвір негативного здобутку — **гібридна війна**. Гібридність, дезінформаційність війнам завжди були їм притаманні, але в еру глобальної інформатизації їх домінантність стає небезпечною, особливо для відродження цінності української державності. Небезпечною не лише як інформаційна, холодна війна, а й як результат (гібрид) історичного «схрещування» агресивних російських імперій — царської і радянської, білої і червоно, церковно-православної і атеїстичної, брежнєвська і путінська в боротьбі з національною ідеєю українства. Завжди, де б не воювала російська імперія, які б народи не поневолювала — найбільший страх на неї наганяла УНІ з вектором на цивілізаційний саморозвиток. І нині на тлі спадковості російських імперій українська **ідея розвитку національної держави при належному міжнародно-правовому забезпеченні** має стати соціальним магнітом, носієм нових **соціогуманістичних цінностей** та мотивів діянь, які потенційно здатні в майбутньому сформувати духовно-інтелектуальну **ідеологічну платформу державотворення** міжнародного масштабу. Досягнення цього гарантуватиме новим державам **національну безпеку**, сприятиме розробці **стратегій** їхнього розвитку, приєднання до союзів **колективного** захисту та вільної **інтеграції**, а, головне, донесе світові значення **межовості** України та сенси її боротьби за Незалежність.

Упродовж історії УНІ формувалася в соціогуманістичному контексті, який враховує безпеку і людини і титульної нації; це своєрідний комплекс вірувань і духовне кредо народу, квінтесенція патріотичних почувань і лаконічних світоглядних закликів, гасел національного світобачення та усвідомлення державної незалежності України, суверенності її інтересів. Врешті УНІ установилася як концепт-конструкт духовно-інтелектуального потенціалу нації — себто людей-державотворців і співгромадян, які спираючись на минуле, нині мобілізують державотворчі сили на здобутки європейського майбутнього, на становлення і консолідацію українського народу як єдиної політико-етнічної спільноти і цілісної одини-

ці світового співтовариства, що наближає національний ідеал до найвищих досягнень людства в різних сферах розумної його життєдіяльності на шляху прогресу і добробуту [5].

Отже, запропонований соціогуманістичний концепт УНІ не залишає поза увагою **націоцентричність** державотворення, є суголосним сучасній інноваційній, інформаційно-просторовій моделі розбудови національної держави, реалізації її євроінтеграційних намірів та впровадженню нової соціогуманістичної парадигми захисту і людини, і нації, відповідає напрямам Стратегії сталого розвитку «Україна-2020». Аксиологічний підхід до державотворчих процесів актуалізує **екзистенційний** імператив: не виносити за дужки систему **ідеологічного забезпечення**, яка ґрунтується на загальноукраїнських інтересах, що акумулюють такі стратегічні пріоритети національної ідеї — **Україна:**

- соборна;
- українська;
- гідна людини, нації та цивілізованого людства.

Визначивши пріоритетність і базову достатність «СУГ» (соборність, українськість, гідність) як імперативів комплексного (соціально-економічного, просторового, політологічного тощо) їх дослідження в сучасній структурі стратегічних складових УНІ, тобто як **стратегем** (програм дій) розвитку країни, підкреслимо потребу, по-перше, дотримання **міждисциплінарного** підходу до їх деталізації при подальшому аналізі в системі державотворення, проектуванні національної безпеки, міжнародних відносин тощо. По-друге, це прискорює вимогу опрацювати комплексний механізм активізації соціального **руху** знань, інформації як людини, так і нації. По-третє, це допоможе нації усвідомити не лише сучасні виклики, а і віднайти належні світоглядно-патріотичні відповіді на них. По-четверте, забезпечити не тільки бінарну перманентність передавання знань від покоління до покоління, а й оновлення інформаційного продукту, творення **нової** своєї інтелектуальної власності, достатньої для конкурентоспроможності та самостійного суспільного поступу. По-п'яте, доктрина СУГ може стати **типовою** для інших постсов'єтських держав, що звільнилися від російсько-імперських пут, але, як й Україна, не полишені гібридних втручань, загарбницьких анексій, кібератак та ін.

Духовно-інформаційна мобільність і людини і нації як механізм суспільного руху інформації
Позаяк Українська Ідея впродовж тривалого історичного часу розвивалася в оточенні жорстко антагоністично-окупаційних до неї імперських ідеологем, стратегічною максимою яких завжди була прихована вимога: народ без національної еліти, а еліта — без мови народу, то перманентним завданням було і є збереження та творення національного **інформаційного простору**, який не гнітить, не розмиває тотожність українців, сприяє повнокровно функціонуванню їхньої традиційної система руху знань та вихованню національно свідомої, цілісної людини і ковітальної спільноти. Натомість в Україні окупант завжди і насамперед розстрілював слово і продуцентів знань, носіїв національної свідомості. Знищуючи духовно-інтелектуальну еліту України, російська імперія (царська, біла, червона, атеїстична, православна, федеративна) завжди мала за мету — **знеособлення** людини і **знеодержавлення** нації. Денаціоналізація цинічно робилася у жорстко-злочинний спосіб пригнічення, уповільнення, а відтак припинення їх духовно-інформаційної мобільності (**ДІМ**) як доміанти механізму **соціального руху** інформації (знань, досвіду), як фактора самодостатності та конкурентоздатності нації, захисту її інформаційного простору, збереження мови, культури, традицій, національної ідентичності та набуття імунітету (опірності) денаціоналізації. ДІМ для українства — це не лише архіважлива суспільна конструкція зв'язку поколінь, механізм збереження історичної пам'яті, а перманентний, природний і вільний суспільний процес передавання сучасниками наступному поколінню традиційної інформації (знань, досвіду), яку вони, успадкували від своїх попередників, зберегли та творчо примножили (приростили на якусь величину ΔI) не лише для збереження своєї етнонаціональної ідентичності (тяглості, спадковості розвитку), а й для того, аби **не опинитися на узбіччі науково-технічного, технологічного, соціально-економічного чи будь-якого іншого прогресу як цивілізаційного планетарного явища**. Показник дельта інформації (ΔI) характеризує рівень творчого потенціалу еліти, її креативність, згуртованість та інші **якості суспільної активності** [6].

Інформаційний рух заради тяглості життя народу здійснюється людиною (громадою, суспільством)

шляхом передавання **традиційних** знань, досвіду, навичок «по вертикалі» (від покоління до покоління) як нематеріальний спадковий трансферт і творчого генерування **нових** знань «по горизонталі», додатково здобутих на рівні одного покоління (чи особистості). **Якщо в першому випадку домінуюча роль належить сім'ї, школі, вишам, то в другому — науці, проектно-конструкторським організаціям, інноваційним інкубаторам, стартапам, творчопошуковій активності і раціоналізаторськовинахідницькій діяльності.** Потенціал (сила, дії, чин, ефект) знань від двох попередніх векторів соціалізується як рівнодійна, побудована на основі їх інтегрування «по діагоналі», що відображає середовище спроможності нації, її конкурентоспроможність в певних сферах діяльності. Як **знанневістка «вертикаль»** спадковості (консерватизму, традиціоналізму) розвитку, так і **модерна наукомістка «горизонталь»** креативної інноваційної діяльності потребують відповідного правового забезпечення, аби прогрес відбувався з врахуванням двох основоположних складових (традицій і новацій), оптимальне поєднання, тобто гармонізація яких забезпечує тяглість (спадковість) і модерність (інноваційність) поступу.

Що стосується третього вектора «по діагоналі», то він комплексно, у «знятому» вигляді відображає комфортні умови, необхідні для оптимізації **середовище спроможності** людини (нації) зберігати як розмаїття форм своєї ідентичності, так і утримувати передові (а, можливо, і лідерські) позиції в динамічних процесах сучасного розвитку людства на рівні високих нанотехнологій, нових ідеологій, «зелених» екологій та інших сфер діяльності. Час адаптувати інтеграційний показник середоспроможності як **доленосний** для українців в контексті **суверенного** їх розвитку у **ворожому** оточенні. Тоді зважатимуть не лише на фактори зеленого дизайну, а й на інформаційний простір, який не пригнічує (чи навпаки, гнітить) УНІ, її середовище, а співвідношення використання традиційної та інноваційної інформації — адекватне (не адекватне) потребам розвитку людини, громади і корінного (автохтонного) народу.

Цьому має сприяти соціогуманістичність міжнародного права, сила бінарного (двовалентного) захисту прав і людини, і нації, — дієва не лише для сильних світу цього, а й здатна зберегти держав-

ницький **дім** (рідну хату, за Андреем Шептицьким) кожної ослабленої нації. За сутнісним наповненням запропонований механізм **ДІМ нації** найбільше спроможний піднести нас до геніального Шевченкового захисного розуміння національної Ідеї «У своїй хаті — своя й правда, і сила, і воля», до усвідомлення необхідності розвивати освіту, науку, духовно-інтелектуальний потенціал народу, його правосуб'єктність, аби у нас і «мудрість була своя», і спроможність, за Франком, «о власній силі вперед йти». Духовно-інформаційна мобільність і людини і нації творять **інтелектуальну плівку інформаційного захисту** України не лише від тотально-імперської русифікації, яка прикривалася, як це було під час побудови обманливого комуністичного майбуття, благими намірами інтернаціонального спілкування; чи, як це є нині, при продовженні нової імперської окупації під свіжою ідеологією «руського мірі», а й фокусують увагу на **цілісність та ефективність цієї плівки для буття українства.** Ці якості захисної плівки залежить від темпів і рівня творення нових знань, суспільного руху інформації. Ефективність руху детермінується компетентністю продуцентів новацій, ставленням уряду до їх впровадження у виробництво, обсягом національного фінансування систем освіти, науки, суспільних комунікацій, захистом інтелектуальної власності. Соціанта **ДІМ** категорично вимагає від сучасників шанувати творців інтелектуального продукту, духовних батьків нації, моральних авторитетів тощо, дотримуючись універсального принципу, що становить основу творчої елітарності: **ваше від вас для всіх запозичуємо і збагачуємо, аби зміцнити єдність народу, зберегти свободу і удосконалити національне державотворення.**

Це означає, що для розбудови національної модерної держави треба задуматися не тільки над тим, аби якнайшвидше взяти із світової скарбниці знань (які завжди вони будуть секунд-хендівськими) для свого розвитку, а і чим оригінальним, яким власним — ексклюзивно-інсайдерським доробком збагатити інформаційний тезаурус людства, аби не бути «тяглом в поїздах їх бистроїздних», вічним бідним родичем. Тобто працювати на випередження, творити і володіти лідерською інформацією, передовим досвідом у різних сферах діяльності, а не бути, як дорікав Франко, — «малими і неприготованими» до суспільних транзитів, змін і викликів. **Доконеч-**

но потрібна, хочемо того чи ні, нова **парадигма буття нації**. Україні треба сповідувати концепцію **сталого розвитку** ($P_{10}+20$), збереження його **тягlosti** (спадковості, неперервності), особливо важливого для ослаблених націй, в т. ч. і української; зацентоване лише на екологію, економіку, а і на соціогуманістичні цінності як духовно-моральні, консолідуючі імперативи збереження середовищеспроможності нації за складних умов і нових викликів. Пафосне прокляття профіциту **прав** і дефіциту **моралі** сильних світу сього не підсилює конституційно-правові рішення і не усуває цинізму ігнорування насущних соціогуманістичних проблем ослаблених, регіонально-ексклюзивні бар'єри подальшого їх занепаду. Принаймні у цьому контексті українська освіта, мова, культурні традиції, духовність нації далі потребують негайного **червонокнижного** (аналогічно з загрозами зникаючій флорі та фауні) соціогуманістичного захисту як духовний ексклюзив нації, як фундамент її внутрішньої консолідації та інтеграції в світове розмаїття культур. І ці аргументи маємо використовувати в протистоянні сусідів щодо впровадження Законів України «Про освіту», «Про українську мову», про декомунізацію, дерусифікації тощо.

Попри те, вже нині очевидно, що візія майбуття України не в ентропії (невизначеності спільноти, хаосі, безпорядку, маргіналізації та її креолізації), а в негентропії, тобто в **гармонізації**: а) національних інтересів та загально визначених фундаментальних принципів свободи, соціального і економічного добробуту, захисту прав і людини, і нації; б) неоліберальної (в центрі — людина, вільна ринкова економіка) і соціогуманістично-націоналістичної (акцент на розвиток нації, її українізацію, підняття вітчизняної економіки, виховання патріотичної любові до батьківщини тощо) ідеологій. Допоки підневільною є нація, не може бути вільною людиною, що свідомо **ідентифікує** себе з цією нацією. Безпорядок починається з хаосу в головах спільноти. Національна стратегія починається з упорядкування національної Ідеї, перенесення наголосу не на націоналізм минулого сторіччя як ідеологією поневоленої нації, а на розбудову національної держави, реалізацію доктрини вільної людини і модерної нації, які всупереч ослабленню поневолювачами виборили державну незалежність і стали на шлях самостійного розвитку, побудови інноваційної його моделі, духовного від-

родження та збереження національної ідентичності, економічного націоналізму і конкурентоспроможності. Шлях досягнення мети один: на основі гармонійного поєднання цих чи дотичних до них ідеологій створити **нову парадигму** суспільного розвитку — **соціогуманістичну**, яка комплексно і паритетно захищала б людину і націю як когнітивно необхідне мовно-інформаційне, звукове, візуальне, водночас природно-ексклюзивне середовище (тло, а відтак простір), де можна було б зберегти та розвивати свою національну ідентичність, ментальність, культуру, промисловість, народні промисли, торгівлю і та інші сфери в умовах глобалізації. В Україні зодноріднення глобалізацією усугубляється специфікою залишкового постімперського синдрому, покриттям її просторів антиукраїнським контентом.

Протистояти дезінформації окупанта, зберегти високу національну свідомість, громадянську активність можна при допомозі дорожньої карти — духовно-інтелектуального, ідеологічного дороговказу прориву в цивілізований світ. Ключем в Європу є інтелект, високопродуктивна праця когнітаріату нації, її креативної еліти та напрацьований нею стратегем УНІ. Цей прошарок спільноти — ядро нації — стає основним продуцентом лідерської інтелектуальної власності, творить креативну мережу подвижників національної Ідеї та нові уклади економіки. Більше шансів на успіх у того, хто зберігає вищі темпи такої мобільності, адже її зведення нанівець — духовно смертельне для поневоленого народу. Українці мають не забувати максимум: живе Путін, не стане його, дух російського реваншизму щодо України допоки імперія та її одержавлена церква не покаються — передаватиметься в спадок.

У цьому контексті на духовно-інформаційну мобільність нації покладається велика ексклюзивно-регіональна місія: створити **постійну захисну півку** із науково-просвітних знань, ідеологічно-інформаційних систем, які б блокували «дези» загартника, усували його асиміляційні бар'єри, що віками унеможлилювали вільне передавання від покоління до покоління мовно-культурних традицій українців, а нині воює проти їх національної самовизначеності та інтеграції в цивілізований світ. Отже, йдеться про потребу сформувані всередині спільноти новий рівень її громадянської свідомості з високим статусом згуртованості нації, підвищення її культу-

ри, колективного мислення, креативу **пріоритетно**-го творення нових знань і передавання їх наступним поколінням для підвищення опірності денаціоналізації та прориву до світової скарбниці культур, мов, економік тощо.

Стратегізування національної ідеї в системі духовно-інтелектуального забезпечення державотворчих трансферів

За умов, коли підписанти Будапештського меморандуму забули про обіцянки гарантувати безпеку без'ядерній Україні, коли постійний член Ради Безпеки ООН, користуючись правом вето на його рішення, безбоязно-цинічно нападає на іншого учасника ООН — Україну, то справа не лише в судіських (ексклюзивно-регіональних) відносинах, імперській брехні, а в ефективності чинної **глобальної** системи світового порядку, у **відповідальності** однієї нації (країни) перед іншою, в агресивності (чи неагресивності), моральності їх **національних** ідей. Отже, задля надання соціогуманістичності міжнародним відносинам мова має вестися з позиції не лише панукраїнських проєктів, підтримки діаспори, прийдешніх поколінь, світового іміджу України, тобто **буття** нації в світовому розмаїтті, а й паралельного пошуку захисту її майбутнього від гарячої і холодної (ідеологічно-інформаційної) воєн, не відкидаючи на маргінес історії такі факти: хто упродовж віків нас ділив та нищив етно-лінгво-інтелектоцидами, голодоморами, розстрілами національних еліт як носіїв УНІ, дезінформацією, анексією та загарбанням наших земель.

Це диктує комплексний розгляд УНІ як феномену **відродження** складних соціально-економічної, культурно-мовної, релігійної, екологічної та інших явищ і процесів; рівно ж — як багатофакторну програму **розвитку** України, як **стратегію** (план дій) її уряду на майбутнє, де складові УНІ стануть пріоритетними **стратегемами державотворення**, підвищать його суб'єктність, субсидіарність, конкурентоспроможність та інші якісні характеристики сучасного управління розвитком країни і нації. Ці інтегральні складові мають залучити усіх патріотів в Україні і поза нею суцільних, державотворців провладних і опозиційних кіл, ініціативи інтелектуальних еліт, громадськості, моральних авторитетів та інших відомих людей з розбудови національної держави, її ідеології.

Усунення ексклюзивно-регіональних російсько-українських бар'єрів добросусідства проєктує розгляд УНІ в трьохвимірному зрізі. Адже УНІ для українства — це не тільки програма дій на **завтра**, засвоєння і збереження набутків **минулого**, його історичних, традиційних інституцій, а й науково обґрунтовані, інноваційно-інтеграційні спрямування **сучасників** у світоглядному, мотиваційно-ціннісному та інших духовно-інформаційних, просторово-часових вимірах. Це **семантичний знак** об'єднатися, ідеологічна його широка основа, коротке, але вагоме гасло; рівно ж — стратегічна **лоція**, за допомогою якої належить привести український корабель в гавань Державності **європейського** рівня, гідного трудової людини, вільної нації, її цивілізованим викликам національного самоутвердження і добробуту. Окрім цього, УНІ має націлювати на **триєдине** виконання державотворчих функцій: **консолідацію, ідентифікацію та євроінтеграцію** нації. Захід давно це здобув, забув і нас не розуміє. Чи не хоче (не може) зрозуміти?

Власне, якщо розглядати УНІ як глибоке семантичне гасло, вдало і лаконічно висловлене, то українцям наперед усього треба бути не лише **націоцентричними**, а невинно і твердо керуватися єдиними **соборними інтересами**, розвивати **колективне** мислення нації та **емерджентно** удосконалювати складові ідеї українського державотворення як його якісно нові **структурно-функціональні стратегем**, що їх диктує **XXI сторіччя** — **Україна: соборна, українська і гідна цивілізованого людства**. Формула **СУГ** (соборність, українськість, гідність) проєктує візію і місію сучасної національної ідеї, а її складові мають стати своєрідними **СУГестіями**, за допомогою яких впливаємо на опрацювання **стратегії** розвитку національної держави, якісно модернізуючи світову систему безпеки через механізм емерджентності. Тобто удосконалюємо як суспільну систему, де людина, нація і цивілізований світ — **триєдино-необхідне** підґрунтя суспільного розвитку, так і складові СУГ — основоположні маркери і орієнтири вектора **руху** до вершин цивілізації. Це вимагає не лише планування і прогнозування розвитку нації, а і його конкретного **стратегізування** рамках УНІ відповідно до інтегративних індикаторів розбудови національної держави в розмаїттому світі, в якому кожен народ понад усе цінує свої інтереси, безпеку, добробут ті інші блага.

Стратегізування — це вищий рівень практики державного управління, що вимагає прийняття нових законів, розробки окремих програм, проектів, стратегій та їх інформаційного, науково-технічного, правового і фінансового забезпечення. Українці не прагнуть керувати світом, гегемонії політичної «багатополарності» під російським, американським, китайським чи будь-яким іншим прапором. Вони не спекулюють більшовицьким інтернаціоналізмом, іще в Другу світову війну УПА боролася «за волю людини, волю народам», а нині одні воюють на Донбасі «за нашу і вашу свободу». Україна «за» розвиток культурного розмаїття, де голоси сильних світу цього не роблять безголосими упосліджені ними ж нації, не перешкоджають створенню для них рівних умов як для доступу до світової скарбниці знань, інформації, так й збагачення і розвитку рідної мови, культури, національних медіа, економіки, освіти, науки тощо. Тільки трансформувачи складові УНІ в стратегію розбудови, кожен українець і всі разом зможуть відповісти «Хто я?» і «Що зробив для Української держави?». **Стратегію — це ті генеральні напрями державотворення, за дорожньою картою яких має рухатись та самовіддано працювати і людина, і нація, аби не провалитися (чи не «допомогли» сусіди) в небуття.** Власне, тоді нації не занепадають, а, навпаки, трансформувачи екстрактивні (визисні) інститути в інклюзивні, досягають свободи і добробуту, незалежно від багатства їхньої країни [1]. Вчені довели: економічні фактори, природні ресурси не компенсують зло корупції, державної kleptomанії та створених інститутів, що обдурюють власний народ, роз'єднують націю, продукують бідність і соціальну байдужість. Україні потрібен національний інклюзив — без олігархату, офшорів і визиску, без партійного піару, дилетантства і пустослів'я.

Таким чином, слід зосередитися на поступі духовно-інформаційному, що передбачає не лише територіально-просторову, а й духовно-інтелектуальну соборність українців як єдність та спроможність разом, толокою, синергійно творити національну державу на нових ідеологічно-цивілізаційних засадах, консолідуючись і об'єднуючись ментально, національно. Ми втратили частину території, але не зменшилось почуття соборного патріотизму нації. Це доказ, що ці почуття формує не проста, а комплексно-інтегрована єд-

ність, що має триєдине підґрунтя: визнання спільної історії **минулого**, консолідацію бажань територіальних громад **сьогодення** працювати заради вимріяної держави **майбутнього** (політична воля впровадження соціально-економічних реформ, євроінтеграція, спілкуватися українською мовою, єдина національна церква тощо). Ідеологічна доктрина СУГ девальвує популістські метафоричні характеристики майбутнього України як сильної, багатой, квітучої тощо; водночас ставить на канву світових індикаторів національні показники поступу українців (рівень людського розвитку, згуртованість нації, інноваційно-інвестиційний напрям і вимір економіки тощо). Рівно ж — акцентує увагу на модель соборності в духовно-інтелектуальному, мовно-культурному, ідейно-політичному, світоглядному вимірах, що на соціогуманістичних засадах формує, склеює і кристалізує із сірої маси, за Франком, населення націю як національно-свідому **спільноту** з притаманними їй **духовно-якісними** характеристиками (усвідомленням національної ідентичності, потреби збереження традицій, виховання патріотизму і згуртованості нації, бажань стати продуцентом нового продукту, когнітаріатом передових новацій для дальшого поступу, прориву на світові простори і ринки).

Отже, у широкому плані йдеться про модель поступу на основі реалізації цілого пакету видимих і невидимих активів, які уможливають зберегти національну **ідентичність** в системі **аксіологічних** (ціннісних) аспектів **цивілізованості**, що **емерджентно** забезпечується якісними процесами розвитку інтелектуалізації, гуманізації, елітарізації та екологізації. Мова про УНІ як складну динамічну ідеально-матеріальну систему, котра наділена усіма її обов'язковими, часто видимими і невидимими елементами: структурою, її функціями та їх емерджентною відповідністю. Щобільше, ідеологічна платформа моделі акумулює і гармонізує три вектори розвитку української (і не тільки української) спільноти: **людиноцентричність** (повага до людини), **націоцентричність** (збереження ідентичності її нації) та **гідне** використання загальнолюдських **цінностей** як **здобутку цивілізованого світу**. Врешті, система не тільки пасивно віддзеркалює створену спільноту як націю, а і націлює її на цивілізований розвиток, де головною цінністю стають не одні території, а і рівні економічні та політичні права кожного з за-

кличним мотивом Шевченка — «і чужому. навчайтеся і свого не цурайтеся!». І лише подолавши скалу ексклюзивно-регіональних перешкод, набувши, за І. Франком, якостей, притаманних розвиненим націям, можемо прокласти «хоч синам, як не собі» дорогу у вільний світ.

Ми приречені вимостити цю дорогу, притримуючись суспільно-соборних лекал і ресурсу УНІ. При цьому **соборність** — це не лише інтеграція економік регіонів, не тільки участь в євроатлантичних заходах колективної безпеки, у безвізі і культурно-показових ін'єкціях, а й консолідація на рівні духовних, морально-психологічних характеристик, внутрішньо притаманних людині та нації, їх свідомості та ментальності, які мобілізують, надають їм когнітивно-філософську і світоглядно-об'єднуючу направленість. **Україна починається з кожного, хто її будує.** Цьому сприяє здатність лідера об'єднати національною ідеєю народ на побудову і захист власної держави — **української** України. Ця якість не означає розхожу зловмисну спекуляцію гаслом: Україна лише для українців. Його затаврував ще Михайло Грушевський, позиціонувавши демократичну думку: якщо ти живеш в Україні та працюєш задля її добра, ти — українець.

Українськість не визначається етнічністю, а це, всього-на-всього, почасти політична, почасти громадянська нація, що будує державу титульного народу на його землі в центрі Європи, де націоналіст — це перед усім патріот, який любить свою Батьківщину, як поляк любить Польщу, і не більше. Однак, є українець польського чи іншого походження. Отже, українськість — це ексклюзивний здобуток нації, який треба не лише зберегти, а й розвивати **як національну барву в різнокольоровому суцвітті прогресивних досягнень людства.** Це не перешкоджає добросусідству, якщо сусіди вважають себе рівними і не вмотивовані загарбати землю іншого. І в цьому плані не треба нам дорікати довоєнним націоналізмом чи його героями. Усі вони воювали на своїй землі, вели національно-визвольну боротьбу. У кожній нації вони свої і своє їх вшанування, але не слід цим зловживати заради партійних передвиборних рейтингів, щобільше, підставляючи себе шовіністичному сусідові для биття українців.

Світоглядного значення формули СУГ іще в тому, що вона свідчить: не ми перші в цивілізованому світі

вимощуємо свій національний шлях розвитку. Тому будьмо **гідними** розбудови своєї модерної національної держави як багатоаспектного завдання в сенсі вибору кращих якісних досягнень людства із низки його багатограних вартостей, і не лише економічних. Гітлерівська Німеччина, колишній Союз чи нинішня Північна Корея нібито були і є консолідованими спільнотами. Але це не та консолідація, не ті лідери, цінності й суспільні норми поведінки та орієнтації. Зрештою, не ті **стратегічні пріоритети** державотворення, не той **інклюзив.** Саме запозичення досягнень прогресивного людства з позицій стратегем УНІ не дасть Україні забути, що нині вона на межі щоденного **вибору** між грубою гібридною силою тоталітаризму і **синергією** креативу розумного колективного захисту цивілізованого світу, його цінностей та добродійства. Аби на «межі», скажімо, православ'я і католицизму зберегтися як соборна нація, маємо об'єднатися в Єдину Помісну Церкву — духовну основу соборних діянь добра. Дискурси «національна церква», «демократична національна держава», «політична нація», «об'єднані територіальні громади», «громадянська позиція», «громадська думка» тощо гармонізуються, відстоюються і соціалізуються в прогресивних рамках УНІ. Це має припинити спекуляцію українськими націоналістами як такими, що: вбивають «всех русскоязычных», вчиняють полякам на українській землі геноцид. Насправді геноцид в Україні відбувався під час Великого Голодомору в 1932—1933 роках та в 1944, 1946 роках при депортації кримськотатарського народу і операції «Вісла», коли з рідних земель були виселенні лемки і західні бойки задля знищення їхніх традицій, культури, а часто самого соціального, фізичного і біологічного їх існування.

Важко спрогнозувати, скільки іще упродовж історії України у відповідь на нові виклики постімперських утисків, гібридних війн, потреб захистити людину і націю пропонуватиметься доповнень до нинішнього концепту Національної Ідеї. Однак можна впевнено і однозначно основувати: УНІ формату «СУГ» завжди стверджуватиме, що **розбудова національної держави виключно належить українському народові**, в якій він втілює своє природне, мовно-культурне, релігійне та історичне право на своє самовизначення і самовираження. Саме цей формат, як система певних інтегрально-стратегічних елемен-

тів, помагатиме українській (і не лише) нації. Адже, якщо перші два елементи (соборність, українськість) переважно віддзеркалюють структури соборності (солідарності, консолідації нації для виконання функції ідентифікації, то третій (гідність) виступає своєрідним індикатором емерджентності системи, тобто показує якісну відповідність двох перших елементів ідеї української нації (як й інших націй, що вийшли на шлях свободи) загальноцивілізованому вектору поступу людства. Рівно ж — цей формат стимулюватиме українців возвести стратегічні пріоритети розбудови національної держави в ранг народних маркерів і святинь, як це вони вчинили стосовно основних атрибутів (Державного Гімну, Прапора і Герба) при прийнятті Акту про відновлення Незалежності держави **Україна** — 24 серпня 1991 року. Відтак відповідного підтвердивши це рішення ВР України на проведеному Всеукраїнському референдумі — 1 грудня цього ж року. Очевидно, СУГ підтверджуватиме: справжнє народне волевиявлення — шлях інтеграції у вільний цивілізований світ, вступу в колективний євроатлантичний захист, внесення доповнень до Конституції тощо.

Стратегічні соціогуманістичні пріоритети державотворення

Артикулюючи цивілізованість стратегічних пріоритетів національної Ідеї України формату СУГ, перед усього виокремлюємо важливу її компоненту — **соборність**. На цьому ще раз наголосимо, адже в нашому дискурсі це поняття означає не лише географічний, територіально-просторовий атрибут, а і віддзеркалює соборну **здатність** нації разом, в суспільному інклюзиві ефективно **творити українську національну державу** за допомогою **консолідації синергії** сил усіх громадян, що в Україні та поза її межами проживають. Соборність в рамках УНІ — це духовна **єдність** народу на своїй землі та сокровенно-солідарне бажання бути на ній господарем. Лише таке інтегративне розуміння соборності допоможе сформувати єдиний національний економічний, мовно-інформаційний, культурний, релігійний та інші суспільні простори, аби допомогти всім українцям, незалежно від місця проживання, не лише себе **ідентифікувати**, а й усвідомити **соборною державоцентричною нацією**. Це особливо важливо для формування українського соціуму **як спільно-**

ти, в якій діють **доцентрові** (соборні) та інспірують-ся ззовні **відцентрові** (регіональні, українофобські) **сили і поля насильницького впливу, представлення українців безбатченками**.

Отже, соборність — це не лише інтеграція економік регіонів, а й консолідація народу на рівні патріотичних, духовних і морально-психологічних характеристик, внутрішньо притаманних людині, її свідомості та ментальності. Поняття «Соборна Україна» в триптиху УНІ не тільки об'єднує низку матеріальних (земельно-територіальних, мінерально-природних) економічних, фінансових, інфраструктурних, екологічних ресурсів, а і ідеальних (духовно-інтелектуальних, інформаційних, культурно-освітніх, науково-технологічних та інших) нематеріальних трансферів і активів, людських капіталів та морально-правових норм та соціально-психологічних факторів суспільного поступу. Що більше, якісні та кількісні параметри цього блоку несуть місійні сенси (нові змісти) УНІ та результати, очікування від їх втілення не тільки в практику державотворення в Україні, а в глобальнішому вимірі.

У цьому сенсі окреслимо специфіку таких завдань:

- світоглядне виховання молодого покоління в душі загальнонаціонального розуміння (усвідомлення) давніх **традицій** державності українського народу, його довголітньої кровопролитної **боротьби та важких страждань**, аби прийдешні покоління жили в суверенній українській державі, та, врешті, мали достатні **мотивації** удосконалювати здобуте батьками, захистити історичну справедливість щодо самостійного розвитку на своїй — не чужій землі, в «колі вільних народів» і на фундаменті нових соціогуманістичних людських та міжнародних взаємини;
- орієнтація мотивів молоді та широкого суспільного загалу на досягнення сучасниками ефекту **синергійності та націоцентричності** в розбудові такої майбутньої держави;
- творення **спільної візії** майбутньої української держави як концепту **бачення** шляху консолідації нації на співжиття, творення її ідеології державотворчих процесів та аксіології вибору вектора інтеграції в світове співтовариство;
- досягнення єдності українського народу шляхом усунення потужного впливу **асиміляційного чинника** сильних світу цього та їх сателітів, які, намагаю-

чись вижити на гостинній українській землі, свідомо чи несвідомо допомагають імперському загарбнику зросійщити Україну, розмиваючи національну ідентичність титульного народу, що дав назву державі в центрі Європи.

Таким чином, феномен соборності України — це насамперед її цілісність і керованість, ціннісні вектори прориву на світові простори, а не регіонально-партійні ідеологеми розриву і поділу населення на сорти, регіони і ринки збуту продукції. Це, передовсім, **національно-свідома синергійність** діянь людей як організованої спільноти, її ознака як духовно-інтелектуальної **соціетальної** «молекула», яку не можна розривати без втрати її якісних характеристик, як не можна їх зберегти без розв'язання **проблем** культурно-інформаційного середовища, національного простору та відповідної держави.

Принагідно підкреслюємо: **українська** Україна — не означає, що така національна держава виключно для етнічних українців, а є самодостатньо доступною для кожного, хто прагне сформувати спільноту та підтримати тяглість (спадковість), потрібну для квітального відродження і розвитку як титульної нації, так і кожного, хто не заважає цьому демократичному процесові. Ідеться про утвердження стереотипів, які позиціонували б українську державу в свідомості усього населення як дім нації, як «рідну хату» для всіх, хто хоче зберегти на фундаменті відроджених духовних цінностей, патріотичних почувань, інтелектуальних та культурних кодів ідеалів українського народу свої традиції. Тобто, шануючи притаманні традиції корінного народу, його норми і правила поведінки, розбудувати на інноваційних засадах національну економіку, гідну нових завдань, економічних укладів, національних інтересів та цивілізованих глобальних і регіональних викликів, водночас на соціогуманістичних засадах розвивати різноманіття культур і мов народів світу. Прикметник «українська» — базовий (**універсальний**) в цій складовій УНІ, котра при **самовизначенні** людини (нації) додає до іменника Україна низку інших ознак, далеко не другорядних, а націоформуючих: українська мова, культура, церква, земля, хата, ідея, мрія тощо.

У цьому контексті серед головних завдань згаданого блоку є:

- збереження **національної ідентичності** (тотожності, автентичності) корінного народу як титульно-

го, що дав назву державі в центрі Європи наперекір багатовіковому його імперському нищенню. Тобто, лише природно українці володіють ексклюзивним правом розбудувати на своїй землі **національну державу**. Вони, як інша корінна кримськотатарська нація, не мають другого місця для духовно-культурного відродження, а є в себе вдома. І ні штучно створені імперією нові «совецькі люди», ні озброєні та скеровані Росією «зелені чоловічки» не мають права створювати на загарбаній нею землі ні свої «русскиеміры», ні колоніальні «страны»-сателіти на кшталт — Малоросія;

- інтенсифікування духовного і національного **квітального відродження** корінного народу, де пріоритетом має стати збереження **українськості** як соборної ознаки національної ідентичності, що вирізняє українців в окреме самобутне утворення, яке має домінуючі ознаки нації: власну землю, питому мову, відрубну культуру, народні традиції та своє, йому притаманне соборне до центричне світобачення;

- посилення розбудови **громадянського суспільства**, поваги українців в глобальному і в регіональному вимірах, гідної толерантної нації, що поважає світову мозаїку культур, зберігає свою автентичність, захищає власний (і не тільки власний) інформаційний простір, не анексує чужі землі, не захоплюється модою мультикультурності, ні піаром творення політичної нації. Вони вдома, у своїй оселі, в об'єднаній територіальній громаді, на обітованій землі буде громадянське суспільство, свою національну державу і свої інклюзивні інституції, урівнюючи в правах усіх і кожного.

Отже, нам, навпаки, треба виробити **імунітет** (опірність) денаціоналізації України окупантами, які претендують на її національний простір, хочуть диктувати їй державний устрій і вектор інтеграції; нарешті, опрацювати засади життя на «межі» різних просторів (інформаційних, культурно-релігійних, військово-політичних об'єднань тощо) і остаточно утвердити і донести до світу тези толерантності і демократичності нашої УНІ. Однак, природна толеранція не може робити з українців жертв і заложників путінської імперії в час, коли вони більше історично постраждали від притаманної їм толеранції, аніж всі окупанти разом від їхньої агресивності, ксенофобії, радикального націоналізму та інших штучно надуманих злих якостей. Для на-

ції, що живе на «межі», дух референдуму 1 грудня 1991 року — вічний супутник, важкий, як саме життя, але й життєво потрібен, як щоденна дорожня карта для національно-ідеологічного самовизначення і духовно-інтелектуального руху до цивілізованого людства.

При розробці державотворчої Стратегії слід мати на увазі, що складова УНІ — **гідна людини, нації цивілізованого людства** — це чи не найбільш інтегративна, адже має акумулювати велич багатств цивілізованого людства, які воно створило за час уярмлення українців. Ексклюзивно для них ця компонента передбачає надолуження шляху створення не тільки належних соціально-економічних, екологічних умов окремих особистості, тобто не лише піднесення рівня матеріального добробуту, досягнення європейських стандартів життя (до яких нація поки що не «дотягує»), а і духовних, ментальних можливостей самореалізації, спілкування, національно-творчого середовища, яке поза «рамами нації», за Франком, поза національною ідеологією ні створити, ні зберегти — неможливо. Це тим більше неможливо, бо українська нація ослаблена імперським етно-інтелектогеноцидом, постімперським синдромом русифікованих національних меншин, особливо це стало відчутно після прийняття Закону «Про освіту», особливо з боку Угорщини. І нині відчувається **подвійний постімперський і посттоталітарний потужний тиск, а Україна рахує жертви неоголошеної Росією війни**. Захист людини можливий в системі безпеки нації, а нації — в структурі цивілізованих норм безпеки людства та соціогуманістичного світового порядку. Ще раз повторимо максимум: не може бути вільною національно свідомою людиною, якщо її народ підневільний. Міжнародні засудження агресивних дій Росії, навіть рішучі — неефективні. Путінська Росія далека від **каяття** за зросійщення України, штучний Голодомор, за розшматування державної цілісності України, розстріли її національної ідеї. Кровопролиття на її Сході — це кара за вибір європейського вектора інтеграції, спротив постімперській політиці.

Україні самотужки не вистояти. Зрозуміло, що потрібний комплексний міжнародний захист, починаючи від **правового до адекватного військового втручання** в міжнародні взаємини. Поруч з ООС України має стояти натовець. У світі відбувається не лише

експлуатація людини людиною, а й **нації (націй) нацією**. Якщо світове співтовариство прийняло Декларацію прав людини, то Декларації захисту прав народів досі немає. Україна зазнала неприкритого (точніше, добре замаскованого) воєнного нападу з боку Росії. У Раді Безпеки ООН цей агресор є постійним її членом, має право вето (!) на рішення цієї міжнародної інституції. На очах світу йде змагання за лідерство сильних, а дехто прагне і в ХХІ віці стати всемогутнім диктатором керованої (?) демократії, окупувати землі сусіда, диктувати суверенній унітарній державі федеративний устрій, державний статус мови окупанта, вчить толерантності.

Доктрина СУГ небезпідставно ставить перед російськими (і не лише російськими) українофобами світоглядно-фундаментальні, однак, досі дразливі запитання: наскільки ваш шовіністичний націоналізм на відміну від національного гноблення вами народів — природніший, аби сповідуваним вами загарбницько-імперські ідеологеми народно-православного самодержавства, комуно-радянського інтернаціоналізму, сучасного федерального «русского міра» тощо не вважати традиційно русифікаційними в системі поневолення народів і народностей? Наскільки повернення РФ триколову самодержавства та підняття на щит властивих йому і колабораціоністській визвольній армії Власова георгіївських стрічок — національно адекватні, аби не вважати, що будімо революційні дії повсталого пролетаріату Росії в 1917 році не були насправді більшовицьким переворотом, організованим Леніним за німецькі гроші? І, нарешті, наскільки імперська практика завоювань і денаціоналізації сусідніх народів, збереження тоталітаризму влади всередині імперії та фальсифікація інформації про загарбницькі її дії як для внутрішнього, так і зовнішнього споживача — домінантна, аби не вважати її постійно-притаманною всім трансформаційним процесам упродовж усієї історії Росії?

Найефективнішим способом протистояти цим загарбницько-гібридним діям було і є комплексне підвищення рівня інформованості українського народу і світу правдою, науково-світоглядними знаннями як факторами підвищення опірності русифікації та синергії систем колективної оборони націй, в т. ч. української. Формула СУГ робить безпідставними і неконструктивними будь-які пустопорожні за суттю дискусії з приводу наявності (чи не наявності) Укра-

їнської Національної Ідеї, переводячи їх в практичну площину пошуку **комплексного удосконалення соціально-економічних, політико-правових, етнічних та інших механізмів трансформації базових складових УНІ в стратегію творення в Україні національної держави, як це зробив єврейський народ, прийнявши нещодавно відповідний закон.**

Ми не раз на всеукраїнських обширах торкалися питань розбудови національної держави [3]. Особливо підкреслюючи, що модуси поведінки урядовців, політиків, пересічних громадян вже на підсвідомому рівні мають трансформуватися в систему базових цінностей, які націлюватимуть їх на використання природного права українців щодо, по-перше, виняткового самовизначення в своїй країні та природного права на розбудову національної держави. По-друге, в час постколоніального національного ренесансу титульної нації на основі пріоритетного її права зберігати основні системоутворюючі ознаки своєї ідентичності (мову, культуру, релігію тощо), допоможуть їй забезпечити усім громадянам України, корінним народам і національним меншинам (незалежно від віросповідання чи національності) рівні можливості для розвитку своїх культур.

Побудова Стратегії розвитку України на засадах сучасних складових УНІ передбачає, найперше, аналіз існуючої ситуації у державі, виявлення ключових загроз та протиріч, що не дозволяють запровадити таку ідеологічну основу державотворення вже сьогодні. Зокрема, визначальним має бути питання щодо національної держави титульного народу, єдиної державної його мови, державних символів, орієнтирів розвитку та інтеграції. Тобто є проблема створення **середовища**, адекватного для розвитку людини і нації; захисту української **землі**, на якій агресивний сусід за допомогою озброєних ним найманців хоче збудувати свою Малоросію. Необхідно оцінити геополітичні та геокультурні загрози українській нації. Зокрема, такі, як: галопуюча асиміляція етнічних культур в окремих регіонах країни; наголоси на сепаратизмі, федералізмі окремих областей України; нівелювання та дискредитація традиційних українських цінностей, історичної пам'яті, національної семіотики, героїв, подвижників УНІ; депопуляризація української мови, літератури, музики, кінематографу у внутрішньому інформаційному просторі

країни та за її межами; нарешті, десуверенізація, дезоборнізація та дезінтеграція України у цілому.

Віддаючи належне небезуспішним починанням в цьому напрямі та резюмуючи їх, гіпотетично можна виокремити **кінцеву мету Національної Ідеї формату СУГ**, яка всотує мрії не одного покоління українців з часу становлення їх державною нацією. Нині ця мета назагал **інтегрує** наступні державної ваги завдання. **По-перше**, соборнізацію України не лише фізичну — від Сану до Дону, а, головню, духовну, ціннісну і євроінтеграційну. **По-друге**, не лише постімперську дерегіоналізацію, декомунізацію та інші негативно-залишкові і самостійно-набуті «де» соціуму (приміром, деоліхагізація), а і, головню, його українізацію; творення національної держави з модерною ефективною економікою, надійною національною безпекою, високою культурою, повноцінно-інформаційним україномовним простором, креативним середовищем, інфраструктурою і свободою комунікацій. **По-третє**, гідне досягнення світового рівня життя і добробуту людей, охорони їх здоров'я, відпочинку, занять спортом, належну екологію, справедливу судову систему тощо.

З огляду на це, потрібні не лише поточні плани важкої праці, а і довготермінова Стратегія розвитку нації, яка б визначала, пропагувала та захищала цінності УНІ для усіх співгромадян, передбачивши:

- визначення єдиних ідеологічних пріоритетів розвитку держави, які стали б підґрунтям націєтворення та стимулятором імунітету проти маніпулювання свідомістю українців при їх деколонізації;
- захист інформаційного простору та використання для пропагування націєтворчих ідей, культурних цінностей, традицій, звичаїв, обрядів тощо. Нинішня переважна більшість ЗМІ України передають інформаційний контент російською мовою. Отже, привчають населення до неукраїнського культурно-інтелектуального продукту, активізуючи русифікацію і так русифікованого Східного та Південного регіонів, доросійщуючи Україну у цілому. Це деструктивно впливає на національні почуття, виховання патріотизму та духовну єдність українського народу, загострює геокультурні загрози для держави, провокує її дезінтеграцію;
- формування нової єдиної системи цінностей українців, яка дозволила б об'єднати народ в єдину націю (державної мови, нових зразків української лі-

тратури, музики, кінематографу, театру тощо, духовних цінностей) та дозволила б пересічному громадянину ототожнюватися і самоідентифікуватися з нацією, а не з телепропагандою героїв боїв в Чечні, Афганістані, телесеріали про «ментів» та різних асоціальних суб'єктів;

- всебічний розвиток творчої особистості, формування нової української національної еліти, яка стала б для народу, особливо молоді прикладом для наслідування, збереження національної ідентичності, ментальності народу, його історичної пам'яті, генофонду тощо.

Визначення основоположних засад української національної ідеї диктує внесення відповідних змін не лише на рівні міжнародних взаємин, а і в нормативно-правову базу України, у стратегію національної безпеки України. Хоча при розробці нової Конституції України майже кожен Президент намагається прийняти її під себе, але введена будімо демократична норма, що «жодна ідеологія не може називатися державою як обов'язкова», не тільки не суголосна з попереднім записом «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності», але і перманентно передається від одного варіанту Основному Закону держави до іншого. Ці розмиті недоречності призвели до того, що Україна досі не тільки немає ідеологічного супроводу свого державотворення і становлення нації, а й девальвовані проблеми актуалізації національної ідеї, пошуку позитивного її історичного тлумачення, наукових досліджень перспектив розвитку в інформаційно-просторовій, інноваційній моделі розбудови національної держави за умов одвічних загроз її суверенітету з боку Москви, внутрішніх суперечок щодо євроінтеграційних намірів тощо. Фактично в Україні не тільки немає ідеологічних партій, а навіть окремі члени парламентських фракцій, парадокс (!), — виступають на боці терористів, сепаратистів та інших антиукраїнських елементів.

Це все ставить на передній план порядку денного нагальну потребу закрити, нарешті, спекулювання політиканами запитанням: **ідеологічний плюралізм чи монізм, соборність чи федеративність, президентсько-парламентська республіка чи навпаки, пропорційна чи мажоритарна виборча система тощо?** Нами УНІ рефлектується як кон-

цептуальна база для розробки Стратегії розвитку сучасної демократичної та вільної України, її суверене право вибирати вектор інтеграції, національних, європейських і загальнолюдських цінностей, за які віддали життя герої не однієї Небесної Сотні. УНІ — це матриця формування національних інтересів та системи національної безпеки. Ми в 2011 році провели круглий стіл **«УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ (УНІ) ЯК ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КОД СОБОРНОСТІ НАРОДУ: ЕТНІЧНИЙ, ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВЕКТОРИ»**. А перед тим ще в 1994 році була організована міжнародна наукова конференція: «Національна еліта та інтелектуальний потенціал України» [10].

Насамкінець, не претендуючи на остаточність **прикінцевих рекомендацій**, представляється необхідним підкреслити доцільність проведення: подальших **досліджень і дискусій** з аналогічної проблематики; публічних **наукових заходів** із залученням вчених, авторитетних небайдужих людей, яким є що сказати з піднятих питань; публічних **обговорень та інтерактивних діалогів** за допомогою аудіовізуальних засобів у **всеукраїнському** масштабі, відповідних **парламентських** слухань у Верховній Раді, а відтак — **прийняти** Закон «Про соціогуманістичні засади ідеології духовно-інтелектуальне забезпечення державотворення в Україні», Закон «Про розбудову в Україні національної держави». Перед тим створити **пан-українську мережеву референтуру** з числа відомих вчених, політиків, журналістів, інтелектуалів і моральних авторитетів, різних спеціалістів-гуманітаріїв, як-то: правників, політологів, соціологів, істориків, соціальних психологів та ін. Головне, не дати реалізувати постімперські ідеї російських загарбників і українських колабораціоністів федералізувати і «декомпозиціровать» Україну, а відтак її окупувати по заново відбудованій Берлінській стіні, лінії поділу якої та трагічність наслідків — важко передбачити, бо вони матимуть не лише український, а і світовий вимір.

Небезпечність ситуації вимагає якнайшвидше надати соціогуманістичній парадигмі як ідеологічній теоретико-методологічній базі духовно-інтелектуального забезпечення державотворення в Україні статусу **світового морально-правового імперативу**, відповідної **міжнародної** юрисдикції та потужного

колективного євроатлантичного військового захисту. Лише за такого широкомасштабного і комплексного розуміння національної безпеки, ґрунтового правового і належного військово-політичного забезпечення запропонованого дискурсу можна сподіватися на ефективне втілення універсальних **соціогуманістичних принципів захисту держав**, що розвиваються, оберігти **автентичність** ослаблених імперіями народів від неприкритих гібридних **війн**, від подальших постколоніальних **асиміляційних** експериментів та шовіністичного залишково-постімперських (посттоталітарних) **тисків**, умотивованих бажанням агресивних великоросів (знайоме — *Übermenschen*) **окупувати** світ і над ним **запанувати**.

Заточені в президенти України політики, як й виборці мають знати, що без ідеї модернізації, без зміни себе — нічого не оновити. Не міняючись світоглядно, світопорядок — не змінити! Наповнюймо світ добром, а не пустопорожніми промовами і дорогою рекламою щодо псевдопроривів. Дрібніючи, Україна не запропонує світові, за Ю. Шевельовим, «свою концепцію доби», яка покаже, що деокупація, деоліархізація — лише частини в широкій системі гібридної чуми ХХІ сторіччя. Маючи сміливість читати нації написане спічрайтерами, в якому ти ні за формою, ні за змістом не компетентний, проголошувати під куполом ВР, що встанемо з колін тоді, коли станемо на коліна перед Богом, однак, по-молодечому зберігаючи маніакальне бажання сісти у найвище державне крісло, — мусиш бачити далі від свого макіяжу. Мусиш твердо уяснити: його зміна розуму не додає. Виклики ООН вимагають одухотвореного інтелекту, а не нахабного цинізму популістів і байдужих до долі усього українського особин!

Коли Оонівська система безпеки в колапсі, в Україні п'ятий рік Росія вбиває її захисників, видається, що дещо наївно звучить наше твердження: соціогуманістична парадигма — фундаментальний концепт, а введений в науковий обіг дискурс «соціогуманістичний» віддзеркалює **бінарну** парадигмальну сутність збереження автентичності українців, котра полягає: в паритетному підході до гармонізації прав і людини, і нації; в потребі їх оберігання за допомогою створення адекватного, сприятливого для розвитку середовища; в його якнайширшому інформаційно-мовному, світоглядному, національно-

патріотичному, державотворчому, врешті, геополітичному, геостратегічному вимірах. Однак, масштабність і новизна такого виміру міжнародних відносин змусить серйозно задуматися. Зміна тональності у відносинах між сильними світу цього, бінарний захист людини і нації вимагає якнайшвидше надання цій бінарності статусу **світового** морально-правового імперативу, а відтак **міжнародної** юрисдикції і євроатлантичного військового захисту.

Неефективність безпекових структур ООН свідчить: конче потрібне **правове** зміцнення системи забезпечення міжнародних взаємин, адже у світі відбувається не лише експлуатація людини людиною, а й нації (націй) нацією. Водночас, якщо світове співтовариство прийняло Декларацію прав людини, то Декларації прав народів досі немає. Соціогуманізм у нашому розумінні — це концепт, який синтезує соціальне — людське і гуманне — людяне. Це новий, достойний ХХІ віку справді соціогуманістичний порядок міжнародних відносин у цивілізованому світі, який викриває фальш поняття «гуманний» в пропаганді Росією «гуманітарних конвоїв», і не девальвує його в слові безплатної міжнародної «гуманітарки» як допомоги бідним. Не ототожнює вислови «людський» і «людяний», адже не все людське — людяне. Рівно ж — він диктує комплексний розгляд феномену відповідальності не тільки **людини перед людиною** в сім'ях, трудових колективах, громадських організаціях та суспільних інституціях, а і **нації перед нацією, країни перед країною** в планетарно-міжнародному вимірах. Зокрема, висвітлює всю неповагу підписантів Будапештського меморандуму щодо надання Україні гарантій безпеки після добровільної її відмови від третього за потужністю в світі ядерного військового потенціалу, виокремлює значення довіри для майбутнього скорочення країн з атомною зброєю.

Соціогуманізм ставить в основу основ оновлення світового порядку не **поділ** і **впливи сильних** світу цього, а **силу** колективного розуму вільних людей і рівноправних націй, право їх **вибору** вільної інтеграції та підсилює **віру** в співпрацю не заради визиску і нетрудового збагачення, а рівності та добра для всіх і кожного. Адже соціанта ДІМ нації загострює увагу спільноти не лише на інтеграцію потужних систем вітчизняної **освіти і науки**, на їхню **євроінтеграцію** та **прорив** задля підвищення рівня ефективності, а і на **морально-психологічну** націленість соціуму

використовувати їх як стратегічних системотворчих чинників формування креативно-інноваційного **національного середовища одухотвореного інтелекту, знань**, науково-технічної, технологічної, економічної та іншої **інформації** в ім'я **добра**, а не **зла** ні українському, ні жодному іншому народові [11]. Інтелект чинить і добро, і зло, тому увага акцентується саме на його одухотвореності, на творенні знань як суспільного блага.

Пропонується розробити і утвердити соціогуманістичну концепцію на **культурологічній** основі, пам'ятаючи мудрі настанови Махатми Ганді своїй нації, сказані в постколоніальний період: я повинен залишати всі вікна і двері відчиненими, я за те, аби звідусіль усі культури світу припливали до мого порогу, але нічого не може бути таким, що збиватиме мене з ніг і повинь zalиватиме мій дім. Пам'ятаючи це, ми умислюємося в українську Ідею як консолідуючий націю інтегральний чинник, надавши їй соціогуманістичного імперативу як ідеї «сім'ї» у міжнародних стосунках (за якою до найслабших ставляться з найбільшою любов'ю, а голоси сильних світу не мають морального права залишити безголосими постколоніальні народи). Саме її Папа Іван Павло II переніс у третє тисячоліття, у національну і соціальну площину цілих народів та народностей, які прагнуть стати чи вже стали на шлях повернення до своїх духовних витоків. Світ над цією ініціативою Папи на сесії ООН, — проведеною з приводу святкування її п'ятдесятиріччя — не застановився. Однак, ця рефлексія притаманна сузір'ю великих соціогуманістів минулого. Серед них — Вацлав Гавел, який пропагував «силу безсилих» як чинник, вартий уваги, адже, влада безвладних нині конче потрібна для розбудови громадянського суспільства, залучення для цього духовно-інтелектуальної еліти. Гавел унаслідував традиції Масарика.

Узагальнивши їх погляди, препарувавши до українських реалій, можна зазначити, як це зробив Понтифік під час пастирського візиту до Києва, згадуючи Володимира Мономаха: **Не дайте сильним світу цього запропасти людину**. Проте, шкода, занепадають нації, їх мови та традиції. Лише оберігаючи і людину, і націю, бережемо світ. Не буде вільною людина, допоки підневільна її нація. Не буде вільної Польщі без вільної України, навіть сховавшись під парасолькою НАТО. Дипломати, вчені гумані-

тарії мають ширше адаптувати рефлексії Гедройця, Куреня, Бзежинського щодо польсько-українських відносин. Ми в стані усвідомити заклик Папи Івана Павла II і опертися в наших сусідських взаєминах на мудрість **каяття** — «прощаємо, і просимо вибачення» — як державно-непорушне, щиро-співчутливе та соціогуманістичне, а не відкривати «другий фронт» гібридної війни на радість реаніматологів імперії зла. Чи не розумніше накльованим нині в президенти політикам скористатися історією Великого Князівства Литовського, аби націлити ЄС, як це робить чинний Президент України Петро Порошенко, на активізацію дій сектору сучасної східноєвропейської політики; на синергію зміцнення національної безпеки України, Польщі, Литви, Білорусі та інших країн Балто-Чорноморської гряди; на повернення автокефалії Київській помісній церкві, яка в майбутньому може стати медіатором об'єднання християн римокатолицького і візантійсько-православного обрядів, активізації екуменічного (і не тільки) руху в світі. В умовах глобалізації гібридної війни за новий переділ світу та «обустройство» старої «імперії зла» запропонований концепт ООН світоглядно стверджує цивілізаційну раціональність соціогуманістичного вибору вектора перспективно-потужної синергійності в сучасному розділеному світі.

1. *Аджемоглу Д.* Чому нації занепадають / Аджемоглу Дарон, Робінсон Джеймс. — Київ : Наш Формат, 2016. — 440 с. — (Пер. з англ.).
2. *Белебега І.* Нація і націоналізм. Від націоналізму до національної ідеї / Іван Белебега. — Харків, 2014. — 240 с.
3. *Белебега І.О.* Єдність і розмаїття стратегічних пріоритетів національної ідеї (українські державотворчі діалоги). Серія: Ідеологічні проблеми України XXI сторіччя / І. Белебега, С. Вовканич. — Львів ; Харків, 2010. — 53 с.
4. *Вовканич С.Й.* Аксіологія державотворчих процесів за умов соціально-економічних змін: нових викликів і загроз національній безпеці / С.Й. Вовканич // Стратегічна панорама. — 2015. — № 1. — С. 76—83.
5. *Вовканич С.Й.* Соціогуманістичні імперативи трансформації гуманітарної політики в умовах гібридної війни і загроз буттю українськості. Преп. наук. доп. / С.Й. Вовканич. — Львів : Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України, 2018. — 25 с.
6. *Вовканич С.Й.* «Дім» нації і глобалізаційні тенденції. Соціогуманістичні компоненти стратегії розвитку України / С.Й. Вовканич // Вісник НАН України. — 2003. — № 4. — С. 48—58.

7. Вовканич С. Українці прикордоння: проблеми регіоналістики чи глобалістики? / Степан Вовканич // Інформація. Інтелект. Нація. — Львів : Євросвіт, 1999. — 416 с.
8. Донбас і Крим: ціна повернення / за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Е.М. Лібанової, О.М. Лещенко. — Київ : НІСД, 2015. — 474 с.
9. Круглий стіл «Демократія і суспільна трансформація в контексті війни на Донбасі» // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2017. — № 2. — С. 3—35.
10. Національна еліта та інтелектуальний потенціал України // Матеріали міжнародної наук. конф. «Національна еліта та інтелектуальний потенціал України» / за ред. С.Й. Вовканича. — Львів : ІРД НАН України; Міжнародний центр освіти, науки і культури, 1996. — 312 с.
11. Український діловий тижневик «Контракти». Прес-конференція «Проект «Україна». Формування ефективної національної ідеї». — Київ : Галицькі контракти, 2008. — № 51. — 15 грудня.

REFERENCES

- Adzhemohlu, D., Robinson, D. (2016). *Chomu natsiyi zane-padayut'*. Kyiv: Nash Format [in Ukrainian].
- Belebekha, I. (2014). *Natsiya i natsionalizm Vid natsionalizmu do natsional'noyi ideyi*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Belebekha, I.O., & Vovkanych, S.Y. (2010). Yednist' i roz-mayittya stratehichnykh priorytetiv natsional'noyi ideyi (uk-rayins'ki derzhavotvorchi dialohy). Seriya: *Ideolohichni problemy Ukrayiny XXI storichchya*. L'viv ; Kharkiv [in Ukrainian].
- Vovkanych, S.Y. (2015). Aksiolohiya derzhavotvorchykh protse-siv za umov sotsial'no-ekonomichnykh zmin: novykh vykykiv i zahroz natsional'ny bezpetsi. *Stratehichna panorama*, 1, 76—83 [in Ukrainian].
- Vovkanych, S.Y. (2018). *Sotsiohumanistychnyi imperatyvy transformatsiyi humanitarnoyi polityky v umovakh hibryd-noyi viyny i zahroz buttyu ukrayins'kosti*. Prep. nauk. dop. L'viv: Instytut rehional'nykh doslidzhen' im. M.I. Dolishn'oho NAN Ukrayiny [in Ukrainian].
- Vovkanych, S.Y. (2003). «Dim» natsiyi i hlobalizatsiyni ten-dentsiyi. Sotsiohumanistychni komponenty stratehiyi roz-vytku Ukrayiny. *Visnyk NAN Ukrayiny*, 4, 48—58 [in Ukrainian].
- Vovkanych, S. (1999). Ukrayintsi prykordonna: problemy rehionalistyky chy hlobalistyky? In *Informatsiya. Intelekt. Natsiya*. L'viv: Yevrosvit [in Ukrainian].
- V.P., Horbulina, O.S., Vlasyuka, E.M., Libanovoyi, & O.M., Leshchenko (Ed.). (2015). *Donbas i Krym: tsina povernennya*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
- Kruhlyy stil «Demokratiya i suspil'na transformatsiya v kontek-sti viyny na Donbasi». (2017). *Sotsiolohiya: teoriya, meto-dy, marketynh*, 2, 3—35 [in Ukrainian].
- Natsional'na elita ta intelektual'nyy potentsial Ukrayiny. (1996). In S.Y. Vovkanych (Ed.). *Materialy mizhnarodnoyi nauk.*

konf. «Natsional'na elita ta intelektual'nyy potentsial Ukray-iny». L'viv: IRD NAN Ukrayiny; Mizhnarodnyy tsentr osv-ity, nauky i kul'tury [in Ukrainian].

Ukrayins'kyi dilovyy tyzhnevuk «Kontrakty». (2008, 15 hrud-nya). *Pres-konferentsiya «Proekt «Ukrayina». Formuvan-nya efektyvnoyi natsional'noyi ideyi»*. Kyiv: Halys'ki kon-trakty [in Ukrainian].

Stepan Vovkanych

A VISION OF THE IDEOLOGY OF BUILDING A NATIONAL STATE — AN EXCLUSIVE UKRAINIAN NATION

The article focuses on the concept of the modern Ukrainian National Idea (UNI), the components of which are considered as stratagemes (plans of action) of state-building in Ukraine in terms of the hybrid war imposed by Russia. Particular emphasis is placed on the importance of the socio-humanistic approach to spiritual and intellectual principles of ideological support of state-building processes in Ukraine as a qualitatively strategic imperative of strengthening the system of national security of Ukraine, including ideological-informa-tion, cybernetic security, etc. At the same time, a separate stress is set on an extreme solution of the need for creation of sustainable systems of international security and world order, the impudent and cynical neglect of which enabled annexation of Crimea by Russia and escalation of the criminal hybrid war in Donbass. It is highlighted that the socio-humanistic empha-sis on binary protection of both a man and nation in terms of Russia's globalization of the hybrid war and Russian mass media disinformation of the world regarding, on the one hand, the true national liberation senses of UNI; on the other hand, concealing imperial chauvinistic and aggressive interests of Russia, — has put forward not only the cognitive-informa-tional, spiritual and intellectual aspects of their complex, quali-tatively new solution at the national level. It also has stressed that effective binary protection is possible in conjunction with a simultaneous strengthening of the international security sys-tems of the Euro-Atlantic military alliance, the UN structures along with consideration of exclusively natural, linguistic, cul-tural, religious and historical right of indigenous peoples to build their own national states, thus enriching world diversity. The semantics of the article is addressed to those Ukrainians (and not only Ukrainians), who, according to the third Presi-dent of Ukraine V. Yushchenko, can say that they are experi-encing a great moment of self-assertion and ideological-value reorientation. Many pages of our self-identification have been opened. Millions have plucked up their courage, we felt our-selves Ukrainians more deeply. However, if we lose the na-tional revival, if we do not pay attention to the problem of na-tional consciousness, to the strategic idea of the country's de-velopment, to information security of the national space, we will lose as a nation. The benefits and strength of the commu-nity as a nation begin with this. Just with this the French, Ger-mans, Lithuanians and Poles have begun. If you have ad-dressed the national issue, you have addressed everything; if not — you are uninteresting and primitive. The article might be of interest to those who strengthen the subjectivity of Ukraine and does not allow it to be pushed to the margins of the world civilized development.

Keywords: socio-humanistic principles of state-building, Ukrainian national idea, stratagems of a country's development, spiritual and informational mobility of a man (nation), spiritual and intellectual elite, national state.

Степан Вовканич

ВИЗІЯ ІДЕОЛОГІЇ РАЗВИТІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВА — ЕКСКЛЮЗИВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДА

В статье позиционируется концепт современной Украинской Национальной Идеи (УНИ), составляющие которой рассматриваются как стратегемы (планы действий) государства в Украине в условиях навязанной ей Россией гибридной войны. Отмечается важность социогуманистического подхода к духовно-интеллектуальным основам идеологического обеспечения процессов государственного строительства в Украине как качественно-стратегического императива укрепления системы национальной безопасности Украины, в т. ч. идейно-информационной, кибернетической и тому подобное. В то же время акцентируется на экстремальное решение потребностей создание устойчивых систем международной безопасности и мирового порядка, нагло циничное пренебрежение которыми позволило аннексию Россией Крыма и ведения ею преступной гибридной войны в Донбассе. Подчеркивается, что социогуманистический акцент на бинарную защиту и человека, и нации в условиях глобализации Россией гибридной войны и дезинформации мира ее масс-медиа относительно, с одной стороны, настоящих национально-освободительных смыслов УНИ; с другой, скрытие своих имперских шовинизм-захватнических интересов, — выдвинул на передний план не только когнитивно-информационный,

духовно-интеллектуальный и другие качественные аспекты комплексно нового их решения на национальном уровне. Равно — подчеркнул: эффективная бинарная защита возможна вместе с параллельным укреплением систем международной безопасности евроатлантического военно-политического альянса, ООНовских структур и учетом исключительно природного, культурно-языкового, религиозного и исторического права коренных народов строить на своей земле национальные государства, обогащая таким образом мировое разнообразие. Семантика статьи обращена к тем украинцам (и не только украинцам), которые, как говорил третий Президент Украины В. Ющенко, могут сказать, что они переживают великий момент самоутверждения и мировоззренчески-ценностной переориентации. Многие страницы нашей самоидентификации открылись. В миллионы поднялся дух, мы глубже почувствовали, что мы украинцы. Однако, если потеряем национальное возрождение, если не будем уделять внимания теме национального сознания, стратегической идеи развития страны, информационной безопасности украинского пространства, проигрываем как нация. С этого начинаются преимущества и сила сообщества как нации. С этого начинали французы, немцы, литовцы, поляки. Если вы решили национальный вопрос, вы решили все; если нет, вы — неинтересны и примитивны. Статья адресована всем, кто укрепляет субъектность Украины, не позволяет отодвинуть на обочину ее украинскость в системе развития мирового цивилизованного многообразия.

Ключевые слова: социогуманистические основы государства, украинская национальная идея, стратегемы развития страны, духовно-информационная мобильность человека (нации), духовно-интеллектуальная элита, национальное государство.